

Fængselsvæsen.

Sverige.

Anteckningar och statistiska uppgifter rörande Sveriges fångvård år 1914.

Ur den svenska fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1914 meddelas följande uppgifter.

Hela antalet fångar, som för undergående af rannsaking för brott eller behandling för lösdrifveri samt för aftjänande af ådömdt straff eller tvångsarbete förvarats i rikets straffängelser och tvångsarbetsanstalter, utgjorde nämnda år 20.714 män, 1.682 kvinnor, tillsammans 22.396.

Det må redan här anmärkas, att sist angifna siffra betydligt understiger totalsiffran för näst föregående år 1913, hvilken uppgick till 25.049, i det att de flesta kategorier af nykomna fångar nedgått:

för brott häktade	från	4.317	till	3.677
» lösdrifveri »	»	1.150	»	1.128
straffarbetsfångar	»	1.980	»	1.810
bötesfångar	»	15.486	»	13.142
tvångsarbetsfångar	»	937	»	885,

medan allenast de till urbota fängelse dömda visa en ökning från 986 till 1.243.

Den afsevärda sänkningen i siffran för personer, som i brist på tillgång till gäldande af ådömda böter undergått motsvarande frihetsstraff, torde väsentligen få tillskrivas minskade fylleriförseelser och däraf följande nedgång i antalet för fylleri bötfälda, ett förhållande som i afsevärd mån haft sin grund i de restriktioner beträffande utskänkningen af spritdrycker, hvilka vidtagits i hufvudstaden och andra större samhällen.

Trots dessa anmärkningsvärda fluktuationer i omsättningen under året håller sig emellertid fångsiffran vid årets början och slut ungefär lika eller den 1 januari 2.993 och den 31 december 2.970. Sistberörda antal vid 1914 års utgång i samtliga fångvårdsanstalter förvarade fångar var så fördeladt i olika kategorier:

häktade för brott	231 män	19 kvinnor
straffarbetsfångar	1.352 »	121 »
fängelsefångar	289 »	7 »
bötesfångar	342 »	16 »
häktade för lösdrieveri	34 »	7 »
tvångsarbetsfångar	385 »	167 »

De under berättelseåret för brott häktade, rannsaktionsfångarne, utgjorde, som nyss nämdes, 3.677 och visade för hela sista tioårsperioden 1905—1914 en minskning från 7.911 eller således med 46.5 procent.

Under samma tioårsperiod har antalet nykomna straffarbetsfångar nedgått från 1.945 vid periodens början till 1.810 vid dess slut. Antalet har dock ej varit i jämnt sjunkande utan företett starka växlingar. Så var siffran år 1911 än lägre eller 1.725, men hade 1913 stigit till 1.980.

Af de år 1914 nykomna voro 1.659 män, 151 kvinnor, bland dessa af yngre ålder än 20 år 236 män, 17 kvinnor.

Tidslängden af det ådömda straffarbetet har varit

från 2 till 3 månader för	432 män	43 kvinnor
från 3 till 6 » för	591 »	52 »
från 6 månader till 2 år för	500 »	46 »
öfver 2 år för	136 »	10 »
tillsammans	1.659 män	151 kvinnor

Af de nykomna hade 567 män, 30 kvinnor, tillsammans 597 eller 33 procent, förut varit till straffarbete hållna; och voro 479 män, 27 kvinnor ådömda förlust af medborgerligt förtroende.

Vid 1914 års slut voro kvarvarande

lifstidsfångar	50 män	6 kvinnor
straffångar på bestämd tid	1.302 »	115 »
tillsammans	1.352 män	121 kvinnor

Af dessa höllos

i enrum	1.173 män	110 kvinnor
i gemensamhetsfångelse	179 »	11 »

Straffskärpning genom hård nattläger från 4 till 18 dagar har under året kommit till användning i 7 fall.

Enligt inkomna framställningar har fängvårdsstyrelsen låtit före den lagstadgade celltidens utgång till gemensamhetsfängelse öfverföra 21 manliga och 7 kvinnliga enrumsfångar, som enligt läkares utlåtande funnits icke kunna utan skada för hälsan utstå cellstraffet. Dessutom hafva tillsammans 45 män blifvit på grund af sinnessjukdom öfverflyttade till de öfvervaknings- och hospitalsafdelningar, som inrättats vid kronohäktet i Västervik och centralfängelset i Härnösand. Uti sistnämnda antal finnas emellertid inräknade åtskilliga, som icke tillhört de dömda straffångarnas klass, i det att de redan vid brottets begående saknat förståndets bruk och af sådan anledning förklarats ej kunna till ansvar fällas.

Af nåd hafva frigifvits 3 till lifstids straffarbete och 12 till straffarbete på viss tid dömda.

Villkorlig frigifning med skyldighet att under bestämd tid vara underkastad särskild tillsyn har under året beviljats 49 män, 4 kvinnor. Under de år, som nämnda rättsinstitut, sådant det bestämts genom lagen den 22 juni 1906, tillämpats eller 1907—14, utgör hela antalet villkorligt frigifna 204 män, 12 kvinnor, tillsammans 216, däraf varit dömda 71 för förfalsknings-, bedrägeri- och förskingringsbrott, 52 för dråp och annan misshandel, 58 för sedlighets- och våldtäktsförbrytelser samt återstående 35 för mened, barnamord, mordbrand m. m.

Af strafftiden har vid den villkorliga frigifningen återstått

för 97 personer intill 1 år	
» 92 » från 1 till och med 2 år	
» 26 » från 2 till och med 3 år	
» 1 » öfver 3 år.	

Beträffande de villkorligt frigifnas uppförande under pröfvotiden inhämtas, att 3 män häktats för återfall i brott, 2 män häktats och varnats för olofligt afvikande samt ytterligare 15 personer ådragit sig anmärkningar för olofligt afvikande, för missbruk af spritdrycker och under ruset föröfvad misshandel samt för annan opålitlighet, således under åren 1907—14 tilhopa 20 personer, som mer eller mindre missbrukat den villkorligt medgifna friheten, medan hela återstående antalet 196 uppfört sig väl.

Till urbota fängelsestraff dömda personer hafva varit

nykomna	1.212 män	31 kvinnor
vid årets slut kvarvarande	289 »	7 »

Antalet nykomna fångar, som hållits till fängelse i saknad af tillgång till gäldande af ådömda böter, har varit 12.540 män, 602 kvinnor. De bötesbelopp, hvilka sålunda aftjänats med förvandlingsstraff, hafva motsvarat 112.680 bestraffningsdagar eller 19.038 mindre än näst föregående år. Medeltalet bötessittare för dag har belöpt sig till 309.

I rikets fångelser intogos år 1914 sammanlagdt 2.106 personer, som första gången dömts till straffarbete eller urbota fängelse, samt 492 personer, som andra gången dömts till sådant straff och därmed inträdt i de återfallnas klass. Sistnämnda siffra utgör 23.4 procent af dem, som första gången undergått frihetsstraff, och visar, sammanställd med föregående årens iakttagelser, att antalet af dem som, en gång straffade, icke vidare ådraga sig bestraffning kan beräknas till omkring 75 procent, under det att inemot 25 procent återfalla i brott.

För lösdrifveri eller bettlande blefvo samma år häktade 1.915 personer, däraf 787 från Stockholms stad och 1.128 från rikets öfriga delar. Mer än hälften af dessa lösgåfvos, ställdes efter mottagen varning på fri fot, insattes i arbets- eller försörjningsinrättning, afsändes till sjukhus eller förpassades utom riket. Återstående antal, tillsammans 885, dömdes till tvångsarbete.

Af dessa nykomna tvångsarbetsfångar 611 män, 274 kvinnor

hade förut undergått straffarbete	301 män	64 kvinnor
hade förut varit hållna till tvångsarbete ..	400 »	182 »
voro fullt arbetsföra	462 »	254 »
voro mindre arbetsföra	149 »	20 »

Vid 1914 års slut höllos till tvångsarbete 385 män, 167 kvinnor eller tillsammans 552 personer.

Fängelsepredikanternas statistiska uppgifter rörande rusdryckernas inflytande å brottsligheten visa att af hela antalet nykomna till straffarbete eller urbota fängelse dömda fångar utgjorde de som begått sitt brott i rusigt

tillstånd eller varit före brottets begående begifna på dryckenskap:

straffångar	män 63.0 %	kvinnor 20.5 %
fängelsefångar	» 58.1 %	» 22.6 %

Om fångpersonalens kristendoms-kunskap meddela predikanternas uppgifter, att denna varit god hos 12.3 %, försvarlig hos 72.1 %, ringa hos 14.6 % samt saknats hos 1 %.

Konfirmationsundervisning har lämnats åt 12 fångar, af hvilka 11 första gången fått del af den heliga nattvarden.

Under predikanternas inseende har vid en del fångelser utöfvats frivillig religiös verksamhet för fångarnas andliga vård.

Fängelsebiblioteken, hvilka årligen gallras samt tillökas genom inköp efter fångvårdsstyrelsens pröfning, innefattade vid berättelseårets slut omkr. 50,000 volymer. Dessa bibliotek hafva flitigt anlåtats, då läslusten i allmänhet varit stor, synnerligast bland enrumsfångarne, som ofta ådagalägga verklig kunskapsörst och åtrå efter att få öka sin bokliga bildning. Åtskilliga hafva på egen hand och med stort intresse idkat språkstudier, hvarvid fångelsebibliotekets för nyhörjare afpassade litteratur anlåtats. Det är uppenbart, att böckerna ledt fångarnes föreställnings- och tankelif på sundare vägar och gifvit många en ny syn på tingen.

Vid detta fostringsarbete har jämväl den lilla fångelse-tidningen Solglimt fyllt en betydelsefull uppgift. Med sina allvarliga maningar, sedelärande berättelser och några sparsamma nyheter från den yttre världen har denna tidning, som i regel utdelas i cellerna hvarje söndags morgon, blifvit för fångarne en efterlängtd förmån. Den erbjuder tillika många anknytningspunkter för samtal mellan predikanten och fången.

Hvad angår den egentliga skolundervisningen, som vid de större fångvårdsanstalterna bedrifves genom särskilda lärare, kan sägas att den af fångarne merendels omfattas med synnerlig villighet och intresse samt betraktas såsom en kärkommen omväxling i fångselifvets enformighet och en uppmuntran till fortsatt välförhållande. Mången, hvars undervisning i skolåldern varit beklagligt försummad, söker med brinnande ifver tillgodogöra sig det nu

erbjudna tillfället att inhämta kunskaper, ej minst sådana som kunna blifva honom till direkt nytta i det praktiska lifvet.

Det vid ett och annat fängelse igångsatta trädgårdsarbetet, som dock ännu är i sin begynnelse, har redan kroppsligen såväl som andligen verkat stärkande och hälsogifvande. Åtgärder vidtagas ock för anordnande af dylikt arbete vid allt flere fångvårdsanstalter.

För frigifna fångars stödjande har under året utgifvits dels ett direkt beviljad statsanslag och dels afkastningen af fångvårdens besparingskassa, som vid 1914 års utgång visade en kapitalbehållning af 385.324 kronor. Samtliga utbetalningar belöpte sig till 38.595 kronor 78 öre, däraf till Centralföreningen till stöd för frigifna 28.028 kronor 85 öre samt återstoden till enskilda stiftelser, skydds- och arbetshem. Fångvårdens »centrala hjälpbyrå« i Stockholm har under året anskaffat arbetsanställning åt 254 personer samt i öfrigt lämnat hjälp i en eller annan form åt 850 personer, tillhopa 1.104, hvarjämte byrån mottagit och förmedlat utdelningen af fångars under straff- eller tvångsarbets tiden besparade arbetspremiemedel till 739 personer med sammanlagdt omkr. 13.930 kronor. Byrån har samarbetat med Stockholms stads fattigvårdsnämnd såväl som med statens arbetsförmedlingskontor, hvilka visat byrån stort tillmötesgående. Svenska kyrkans diakonistyrelse har verksamt biträdt byrån med anskaffande af goda arbetsgifvare och har genom föredrag i landsorten bidragit att väcka intresse för räddningsverket.

Byråns upptagningshem för manliga frigifna, »Åby landthem«, har längre eller kortare tider under året lämnat skydd och vård åt 101 personer, af hvilka 21 afgått till anvisad tjänst, 8 utkallats till fullgörande af värnplikt, 34 lämnat hemmet på egen begäran, 4 förflyttats på grund af sjukdom och 18 blifvit för dåligt uppförande från hemmet skilda. Vid årets slut funnos 16 kvarvarande. Skyddslingarna hafva sysselsatts med jordbruksarbeten samt med uppförandet af ny ladugård m. fl. byggnader; hvarjämte ett. fåtal biträdt i enklare handtverk.

Vid de särskilda fångvårdsanstalterna har förvaltningen deltagit i arbetet för fångarnes omhändertagande efter frigifningen. Vid sidan häraf hafva såsom föregående år verkat föreningen »Skyddsvärnet« i Stockholm samt inom

länen inrättade föreningar jämte skydds- och arbetshem å olika platser.

Hela antalet af dem, som år 1914 erhållit understöd, redovisas från

centrala hjälpbyrån med	1.104	personer
fängelseförvaltningarna med	1.042	»
fångvårdsföreningarna med	466	»
<hr/>		
tillsammans...	2.612	personer

Till understödjande af närmaste anhöriga hafva fångar vid rikets straffanstalter under året hemsändt af sina arbetspremier tillhopa 5.955 kronor, hvar till fångvårdsstyrelsen af donerade medel lämnat tillskott med 2.562 kronor.

Under året frigifna hafva vid afgången haft i postsparbanken insatta premiemedel till belopp af 18.731 kronor, fördelade å 183 motböcker. Genom återfall i brott hafva samma år af innestående medel förverkats 544 kronor.

Rörande hälsotillståndet inom fångvårdsanstalterna förmåler statistiken, att medeltalet sjuka för dag i procent af fångarnes medeltal varit 2.38. Såsom lungsjuka hafva redovisats 47 män, 7 kvinnor, de flesta sjuka vid interneringens början. De sinnessjukas antal har varit 139 män, 4 kvinnor, så fördelade:

kvarvarande vid årets ingång	45	män	3	kvinnor
tillkomna:				
sjuka vid interneringens början	52	»	1	»
insjuknade i fängelset	42	»	—	»

Vid årets slut kvarvarande voro 50 män.

Antalet döda i procent af fångarnes medeltal hade nedgått till 0.35.

Fångvårdens utgifter år 1914 belöpte sig till 2.443.632 kronor.

Antalet utspisade dagportioner hafva uppgått till 1.017.191, motsvarande ett medeltal fångar dagligen af 2.787 med en medelkostnad för dagportion af 39 öre.

Hvad angår arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna har statens inkomst däraf stigit i den mån persedeltillverkningen för statsförvaltningarnas räkning utvecklats. Denna inkomst beräknades för 1914 till omkr. 706.100 kronor.

Bland större byggnadsföretag, som under året dels planlagts och dels fullbordats, må nämnas följande.

För ombyggnad af det s. k. gamla fängelset vid central-

fängelset å Långholmen, afseende att där anordna rymligare och mer ändamålsenliga verkstadslokaler för gemensamhetsfångar samt skilda afdelningar för lungsiktiga och för sinnessjuka, har riksdagen beviljat anslag. Likaledes hafva medel beviljats till införande af elektrisk belysning inom hela fängelset, till förbättrade värmeanordningar samt till uppförande af ett särskildt bostadshus för direktören, hvilkens äldre lägenhet härigenom blifvit disponibel för andra syften. Den nya direktörsbostaden har redan år 1915 kunnat tagas i bruk, medan öfriga större arbeten ännu äro under förberedelse.

De nya fängelsebyggnaderna i Malmö hafva däremot nått sin fullbordan och med ingången af oktober månad 1914 mottagit den fångpersonal, som dittills förvarats dels i gamla centralfängelset (Malmöhus slott) och dels i länsfängelset i Malmö. Med denna öfverflyttning har den afsedda sammanslagningen af centralfängelset och länsfängelset till ett enda fängelse under benämningen »Centralfängelset i Malmö« genomförts. Enligt aftal mellan fångvårdsstyrelsen och Malmö stad har styrelsen sedermera till staden afträdt de äldre fängelsebyggnaderna med tillhörande jordområden, hvarvid dock den historiska slottsflygeln bevarats åt staten och ställts under öfverintendents-ämbetets tillsyn och vård.

Stockholm i juni 1916.

N. Sandell.

Norge.

Fra fængsels- og tvangsarbeidsvæsenet.

Av byraachef Hartvig Nissen.

Opførelse av nyt landsfængsel. Efter loven om fængselsvæsenet av 12 december 1903 § 65 er et fængselsdistrikt som ikke hadde tilstrækkelig fangerum i sine distriktsfængsler paa den tid Staten overtok forvaltningen av fængslerne, forpligtet til at tilveiebringe det manglende rum. Paa grundlag av disse bestemmelser kunde det forlanges at Kristiania kommune skaffet fængselsrum for 118 fanger utover dem som kunde optages i byens gamle fængsel i Møllergaten 19. Som en midlertidig ordning har byen ved siden av dette fængsel i de senere aar hat et andet fængsel med rum for vel 130 fanger, indrettet i en leiet gaard.